

RESÖBOTKYRKAHANINGEHUDDINGENYKVARNNYNÄSHAMNSALEMSÖDERTÄLJE
LJETYSÖBOTKYRKAHANINGEHUDDINGENYKVARNNYNÄSHAMNSALEMSÖDER
MSÖDERTÄLJETYSÖBOTKYRKAHANINGEHUDDINGENYKVARNNYNÄSHAMNSA
KAHANINGEHUDDINGENYKVARNNYNÄSHAMNSALEMSÖDERTÄLJETYSÖBOTK

Södertörns Rådslag 2009

1998•1999•2000•2001•2002•2003•2004•2005•2006•2007•2008•2009•2010•2011•2012•2013•2014•2015•2016•2017

DOKUMENTATION

FRAMTIDSVISIONER

SAMARBETE **NÄRINGS-LIV-HÖGSKOLA-SAMHÄLLE**
FRÅN TEORI TILL **PRAKTIK**

Torsdag 26 mars 2009
TAXINGE SLOTT, NYKVARN

Vision och tillbakablick

Solen lyser symboliskt positivt över Taxinge slott i Nykvarn på morgonen den 26 mars 2009. De drygt 100 deltagarna från de åtta Södertörnskommunerna anländer till årets upplaga av Södertörns Rådslag, registrerar sig och tar trappan upp till den magnifika nya konferenslokalen Stallet.

Den 13:e upplagan av Södertörns Rådslag har två huvudteman: vad

ska vi fokusera på i framtiden och hur ska samarbetet utformas?

Ann Johansson, kommunstyrelseordförande (np) i Nykvarn.

Programmet delas in i en tillbakablick över de gångna tio åren för att sedan blicka framåt, med de befintliga utvecklingsprogrammen som utgångspunkt. Rådslaget kan börja.

Minns människan – och samarbeta

Nykvarns kommunstyrelseordförande Ann Johansson (Nykvarnspartiet) hälsar alla välkomna och skickar med två tankar inför dagens arbete:

- Låt oss ha medborgarnas välfärd och - till och med - lycka i våra sinnen när vi fortsätter dagens arbete, säger hon. Det är faktiskt för deras skull vi finns till och bedriver vår verksamhet!

Med den tanken i bakhuvudet, menar Ann, måste vi ta oss an uppgiften att klara service och välfärd för medborgarna genom en tuff ekonomisk tid.

- Jag tror att det bara finns ett sätt – samarbete, fortsätter Ann. Ingen av oss tre aktörer klarar detta på egen hand, var för sig. Vi måste alla finnas där och stötta varandra för att ha en rimlig chans att lyckas i våra ambitioner.

- Idag har vi en chans att gå vidare med ett sådant arbete!

Detta är en sammanfattning av föredrag och samtal under Södertörns Rådslag 2009 i Nykvarn.

Ytterligare information samt mer kompletta presentationer och dokument finns på www.sodertornskommunerna.se/om-sodertornssamarbetet/sodertorns-radslag.

Så här började det

Bo Granqvist, företagsutvecklare i Huddinge, är en av initiativtagarna till Södertörnsamarbetet. Han har varit med från början med Södertörns Rådslag, och det var också naturligt att han skulle inleda tillbakablickken med att se vad som har hänt med den vision man formulerade 1999 för de kommande tio åren.

- Det första Rådslaget hölls i Ny-näshamn i februari 1996, berättar han. Och huvudmålet för Södertörns Rådslag och Södertörnsamarbetet var att skapa en ökad långsiktig attraktionskraft för Södertörn.

Hur gick det?

Under åren 1997-1999 arbetade en rad utskott med olika frågor, och vid Rådslaget i Södertälje 1999 antogs utskottens arbete i form av "Vision Södertörn 2009".

- I den formulerades en övergripande vision för Södertörn inför 2009, säger Bo. Den löd så här:

"Södertörn är 2009 ett av Sveriges mest attraktiva regionområden för näring, arbete, boende och fritid. Visionen ska nås genom en uthållig fokusering på mångfald och tillväxt."

Vid årets Rådslag redovisade

Bo Granqvist

Bo några glädjeämnen och några missräkningar, med utgångspunkt från visionen.

Glädjeämnen:

- Samverkan – Nätverk
- Tredje Spåret/Citytunneln
- RUFs-arbetet
- Väg 73 + Dubbelspår
- Norvik
- Förbifart Stockholm är "på god väg"
- Klimatsamarbetet
- Tillväxt och nyckeltalsutvecklingen för Södertörns näringsliv

Missräkningar:

- Södertörnsleden har ännu inte påbörjats
- Flygplats
- Tvärförbindelser
- Södertörns avindustrialisering

Framtidfråga - produktion

En av de frågor som Bo Granqvist framförde som mest angelägna för de kommande åren är tillverkningsindustri på Södertörn.

- Tillverkningsindustri är en bransch som avviker kraftigt från näringslivsutvecklingen i övrigt på Södertörn, säger han. I senast inlämnade årsredovisningar redovisar 32 % minskad omsättning och hela 49 % minskad vinst.

En bidragande orsak till tillbakagången, menar Bo, är att flera politiska forum har prioriterat utvecklingen av handel och bostäder framför produktion.

- En allt mindre del av det vi konsumerar på Södertörn i form av livsmedel, byggmaterial, kläder och andra produkter produceras på Södertörn, avslutar Bo. Och utvecklingen har gått snabbt sedan 1997. Det är betydelsefullt inför 2020 att här sker ett trendsifte, inte minst med hänsyn till miljön och sysselsättningen.

En sammanfattning av Bo Granqvists föredrag samt referensdokument finns på www.sodertornskommunerna.se.

Ålders- utvecklingen oroar

I en jämförelse mellan Stockholms län och de åtta Södertörnskommunerna kan man se framsteg för våra kommuner på några punkter under de senaste tio åren, t.ex. i fråga om resultat i grundskolan och etableringen av nya företag.

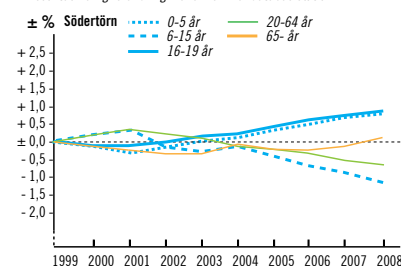
Peter Eneström, projektledare på Nykvarns kommun för Södertörns Rådslag, hade sammanställt statistik för olika områden till Rådslaget. Och på olika punkter har Södertörnskommunerna gjort framsteg, men i framför allt ett avseende är siffrorna oroande.

- Vi kan se hur befolkningsstrukturen i våra kommuner utvecklas på ett mer dramatiskt sätt än i länet i övrigt, säger Peter. Och den kanske mest oroande trenden är att andelen invånare över 65 år ökar kraftigt, medan andelen i yrkesförålder minskar.

Du kan se all statistik som presenterades på www.sodertornskommunerna.se.

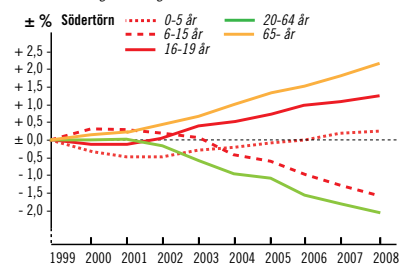
Stockholms län: Andel av befolkningen 1999-2008

Procentuell årlig förändring. Källa: Kommundatabas.se/SCB

Södertörn: Andel av befolkningen 1999-2008

Procentuell årlig förändring. Källa: Kommundatabas.se/SCB

Huddinges kommundirektör Vesna Jovic redovisar SUP och RUFs.

Aktuella utvecklingsdokument

Det finns idag två viktiga styrdokument för utvecklingen i regionen. Det första är Södertörns Utvecklingsprogram (SUP), ett dokument som har arbetats fram av de åtta Södertörnskommunerna gemensamt, och som färdigställdes i november 2007.

Det andra är Regionalt Utvecklingsprogram för Stockholmsregionen (RUFs), ett dokument som arbetats fram i landstinget under nästan tio år med hjälp av olika regionala aktörer. Detta program antogs i maj 2002, och på Rådslaget gav Huddinges kommundirektör Vesna Jovic en sammanfattning av de bägge dokumenten.

SUP

SUP presenterar en vision för år 2020, berättar Vesna.

- Där står: " Kommunerna på Södertörn är en attraktiv del av Stockholm - Mälarenregionen, med en halv miljon invånare, som med tillväxt, mångfald och handlingskraft skapar livskvalitet och en långsiktig hållbar utveckling."

- I dokumentet definieras tre målområden som anses viktiga för utvecklingen på Södertörn, säger Vesna.

De tre ursprungliga målområdena är:

- Olikhet och mångfald
- Näringsliv och högskola
- Infrastruktur

- Men därtill har kommit ytterligare ett perspektiv, berättar Vesna. Som ett fjärde område har "Hållbar utveckling - miljö" lagts till.

RUFs

RUFs anlägger ett helhetsperspektiv för hela regionen och pe-

kar på sambandet mellan en socialt sammanhållen region och en hållbar utveckling.

- Här talas bl.a. om vikten att skapa utvecklande mötesplatser, trygghet i det offentliga rummet och varierade bostadsmiljöer.

RUFs har tre tidsperspektiv - till 2050 för vision, mål och strategier, till 2030 för planbilder, planeringsmål och andra åtaganden samt till 2020 för genomförande av olika handlingsprogram.

- Visionen är att skapa Europas mest attraktiva storstadsregion, berättar Vesna. Ledorden är en öppen och tillgänglig region, en ledande tillväxtregion, en region med god livsmiljö och en resurs-effektiv region.

Vesnas presentation samt de kompletta utvecklingsprogrammen finns att hämta på www.sodertornskommunerna.se.

Vilka utmaningar ställer framtiden?

Lisbeth Jonsson, prorektor och professor vid Södertörns Högskola.

- Jag ser Södertörns Högskola som en mycket viktig part i utvecklingen av Södertörn, som ett konkret exempel på samverkan. Så säger Lisbeth Jonsson, prorektor och professor vid Södertörns Högskola.

- På Södertörns Högskola ägnar vi oss åt forskning och utbildning. Vi tar fram nya kunskaper som ger förståelse och som skapar framtiden. Vi utvecklar denna kunskap i dialog med våra studenter och förmedlar den till omvärlden.

Så inleder Lisbeth Jonsson sitt anförande på Södertörns Rådslag, och leder in samtalet på hur högskolan ser på frågan om hållbar tillväxt.

Hållbar tillväxt

- I vårt eget snäva perspektiv handlar det om att få fler studenter. I denna strävan innebär hållbar tillväxt att hålla en mycket god akademisk kvalitet – detta är också det som kan göra det möjligt för oss att växa genom att erövra mer forskningsmedel i en akademisk konkurrenssituation.

Men frågan har givetvis ett bredare perspektiv, menar Lisbeth.

- Det innebär att vi i vår verksamhet ständigt måste ställa oss frågan: vilka utmaningar ställer framtiden? Våra studenter tillägnar sig specialkunskaper, analyserar komplexa system, kopplar ihop kunskaper från olika områden och kommunicerar detta. Men det räcker ändå inte – vi måste också vara vakna för de globala utmaningarna: svält, klimatförändringar, sinande energiresurser, konflikter, ohälsa.

- Vi har ett ansvar att bidra till att hitta svar på dessa utmaningar.

Dialogforum

Lisbeth påtalar de ansträngningar man gör för att i ännu högre utsträckning utveckla både forskning och utbildning i dialog med det omgivande samhället.

- Vi har redan ett antal olika strukturer för dialoger om utbildningarna, säger hon, t.ex. ett särskilt centrum för skolutveckling, branschråd, nätverk och referensgrupper.

Annars är det en annat konkret exempel som just nu är aktuellt.

- Under hösten startade vi ett omfattande arbete för att kunna genomföra en konferens, ett Dialogforum för hållbar utveckling, i samarbete med näringslivet och kommuner på Södertörn, berättar hon.

- På grund av den ekonomiska krisen skjuter vi detta forum på framtiden, och i stället genomför vi ett mer begränsat Dialogforum i samverkan med Huddinge kommun i början maj. Då kommer planerna för våra nya utbildningsprogram att vara i centrum.

Du kan läsa Lisbeths inlägg på www.sodertornskommunerna.se.

- Vi har ett ömsesidigt beroende

- Vi står inför en rad svårigheter, säger Scanias personaldirektör Magnus Hahn. Men eftersom vi pratar om en vision för 2020, och eftersom vi tror på framtiden, måste jag förutsätta att vi har löst de problem vi har framför oss. Och vilka är det?

För Scanias del är situationen klar, säger Magnus Hahn.

- År 2020 måste vi sälja ungefär 150.000 fordon om året, annars blir vi inte kvar. Våra intäkter måste öka, och vi kommer troligen att ha ungefär lika många anställda som idag på Södertörn – dock huvudsakligen inom service och försäljning.

Det ömsesidiga beroendet

Scania skapar jobb och intäkter, men är också beroende av kommuner och akademien för att bl.a. utbilda personal genom skolsystem och politiska beslut.

- Till år 2020 måste vi ha löst en rad frågor tillsammans, säger Magnus. Vi är då oerhört mer kompetenta, t.ex. genom teknikcollege, Campus Telge och liknande. Vår enda fördel är en bättre utbildning och en högre kompetens. Utan dem får vi inga skatteintäkter, enkelt uttryckt.

- En stor del av våra akademiker pendlar in. Till 2020 har vi byggt en ny, utbyggd motorväg, men vi har också byggt fler bostäder och lyckats integrera staden.

Människor

Ett företag är en samling människor som försöker göra något tillsammans bättre än andra som gör samma sak, menar Magnus Hahn. Och därför måste vi satsa på de människor som finns i företagen. Han ger några exempel.

- För att lyckas måste vi arbeta i skift och starta före klockan sex på morgonen och hålla på till efter tio på kvällen.

- Var finns de bussar som tar våra anställda till jobbet före sex på morgonen?

- Och var finns de dagis som ger våra 2-skiftsarbetare samma service som de föräldrar som jobbar dagtid får?

Det är sådana frågor som kom-

mer att avgöra om vi klarar framtiden, menar Magnus, och avslutar:

- Människan är viktigast. Människan bygger företag. Människan vill utvecklas.

Du kan läsa en sammanfattning av Magnus Hahns inlägg på www.sodertornskommunerna.se.

Magnus Hahn, personaldirektör på Scania

Karin Andersson och Leif Öbrink redovisade projektet Matchning Södertörn.

Ett projekt fött ur samarbetet

- Jag var med vid förra rådslaget, bar stolar och satt längst ner och lyssnade på tankarna om Matchning Södertörn. Och idag har jag glädjen att få jobba med det själv – det här är en process som föddes ur Södertörnssamarbetet!

Så inledde Karin Andersson, projektledare för Matchning Södertörn, när hon tillsammans med kollegan Leif Öbrink berättade om det nya arbetet.

Mycket har hänt sedan diskussionerna 2008, kan Karin berätta.

- Projektet finansieras till en del av Nutek, säger hon. Och just idag har vi fått veta att även den andra delen har fått finansiering av den Europeiska Socialfonden – så nu kör vi!

Arbetsökande

Problemet, som det definierades förra året, är att det finns skevheter på arbetsmarknaden, d.v.s. att arbetsgivare och arbetsökande

inte når varandra.

- Vårt uppdrag i Matchning Södertörn är att starta en permanent matchningsorganisation, där vi matchar kompetens hos medborgarna mot arbetskraftsbehovet hos näringslivet.

Projektet är uppdelat i två delprojekt, där det ena vänder sig till näringslivet och det andra till arbetsökande. Det ska pågå under tre år, varefter tanken är att insatserna ska kunna tas över av kommunernas ordinarie organisationer.

- I ett första steg ska vi arbeta med nyanlända invandrare, synliggöra deras kompetens för arbetsgivarna, erbjuda nödvändiga insatser och på så sätt förkorta vägen till arbete, förklarar Karin.

- Vi har i genomsnitt 120 personer i månaden som är med i projektet i maximalt sex månader, fortsätter Karin. Vi räknar med att 40% av dessa ska få jobb, 10% ska gå till reguljär utbildning och ytterligare 10% går till andra typer

av arbetsmarknadsåtgärder, t.ex. hjälp att starta eget.

Företag

Leif arbetar huvudsakligen med företagen, och hans mål är att kontakta 3.000 företag under projektiden, bidra till att nya arbetstillfällen skapas och ordna utbildning för arbetsgivare i integrations- och mångfaldsfrågor.

- I höstas, innan någon hade hört talas om Lehman Brothers, pekade alla kurvor uppåt, säger Leif. Nu måste vi sätta oss ansikte mot ansikte i den värsta lågkonjunkturen någonsin och fråga oss vad vi kommer att behöva när kurvorna vänder uppåt igen.

Vi ska se till att ha den kompetensen eller skaffa den, menar Leif.

- Vi måste globaliseras – vem kan hjälpa oss bättre med det än människor från andra länder? Och det finns bara ett sätt att klara det: genom samarbete, samarbete och åter samarbete!

Hämta Karins och Leifs presentation på www.sodertornskommunerna.se.

Lars-Åke Brodin,
professor vid KTH:s
Skola för Teknik och Hälsa

Medicinteknik för framtiden

- Min vision för 2020 är inte fler sjukhusplatser, utan att jag ska kunna bo kvar i min hemmiljö, kommunicera med läkaren hemifrån och där läkaren kan diagnostisera mig via ny teknik. Så säger Lars-Åke Brodin, professor vid KTH:s Skola för Teknik och Hälsa.

Lars-Åke berättar några fakta runt medicinteknisk industri som är ganska överraskande för många av deltagarna.

- Svensk medicinteknisk industri är större än telecom, säger han. Vi har fem företag bland världens 100 största, och många utländska aktörer i Sverige. Medicinteknik är en stor och framgångsrik näring som dessutom inte är särskilt konjunkturkänslig.

Vision för medicin

Det är ett brett fält, förklarar han, och tar ett exempel som kan vara intressant för fordonstillverkare:

- Vi vet att ögat uppfattar kon-

traster bättre i det gula spektrat – vi kanske skulle tillverka gula vindrutor på fordon?

Annars tror han att den stora vinsten finns att göra i förhållandet mellan läkare och patient i framtiden.

- Den ojämförligt största kostnaden i vården är personal, säger Lars-Åke. Jag tror på en utveckling där läkaren får mer tid och där jag får möjligheter att se olika resultat själv.

Lars-Åke har en vision för en framtid med medicinteknik:

- Sveriges medicintekniska centrum med innovationer på Södertörn
- Vårdsalen är hemmet, inte sjukhuset
- Etablering av ett stort, multinationellt företag och 15-20 mindre
- Nya tekniska vårddyrken
- Lokal rekrytering av personal med mångkulturell bakgrund

Styrka och svagheter

Det finns en rad styrkor i det här

sammanhanget för oss på Södertörn, men också flera svagheter som vi måste ta itu med, säger Lars-Åke.

Styrkor:

- En stark forskningsmiljö
- En god tvärvetenskaplig miljö
- Starkt stöd från Stockholms läns landsting

Svagheter:

- Den regionala nord-syd-konflikten
- Orimliga hyreskostnader
- Svårt att få forskningsanslag
- Ointresse från farmaka-industrin
- Elitistiska tankar

- Jag tror att vi kan lösa de här problemen, och till 2020 ser ett nyskapat BioCity, en innovationsplats och mötesplats i Flemingsberg, till exempel, där landstinget, näringslivet och myndigheterna kan samverka med högskola och forskning.

Se Lars-Åkes presentation på www.sodertornskommunerna.se

I Stallens foajé möttes deltagarna inte bara av registreringsdisken, utan också av Nykvarns kulturskola som gladdes med sköna evergreens.

Inramning för eftertanke och inspiration

Magikern David Persson tar magin till en ny nivå! Han inte bara gör otroliga trick från scenen - han går också runt bland deltagarna och låter dem själva utveckla sina övernaturliga förmågor - vanligen lika överraskande för dem själva som för omgivningen!

Taxinge slott har namn om sig att vara "kakslottet" par preference, med tanke på den enastående buffé av kaffebröd, kakor, bullar, bakelser och tårter som ständigt står till buds i deras slottscafé, och som lockar besökare från när och fjärran.

Moderator Ulrika Eklund lotsar hela dagens övningar genom tidschemat med van och skicklig hand.

Vid Södertörns Rådslag fick deltagarna själva se detta - men också den minst lika högtstående kokkonsten som uppvisas i slottets restaurang - här exemplifierat av den italienska buffé som avslutade evenemanget.

1. Moderator Ulrika Eklund går igenom metoden med samtliga deltagare.

Deltagarna sätter agendan

Eftermiddagen på Södertörns Rådslag 2009 ägnades åt arbete enligt den s.k. Open Space-metoden. Det innebär att deltagarna själva sätter agendan – de bestämmer ämnen, vilken grupp de ska delta i och hur länge.

2. De deltagare som så vill tar en lapp, skriver upp sitt ämne och sätter upp lappen på anslagstavlan.

Moderator Ulrika Eklund inledde med att tala om proceduren; de deltagare som så vill skriver ner det ämnesområde man vill prata om och tar på sig att leda den diskussionsgruppen.

Alla ämnen sätts upp på en anslagstavla och man presenterar sitt förslag till ämne i korthet.

17 ämnen

Därefter går man till den grupp man väljer för varje pass och deltar i diskussionen. Gruppledaren för ett protokoll och antecknar ämne, vilka som deltog, huvudpunkterna i det som diskuterades och vilken eller vilka aktörer som kan föra frågan vidare efter Rådslaget.

Huvudtemat för arbetet var: "To år framåt på Södertörn • Utmaningar och möjligheter • Vad kan vi göra tillsammans?"

Deltagarna tog fram 17 förslag till ämnesområden, som alla dis-

3. Gruppledarna gör en kort presentation av sitt ämne.

4. Man väljer vilken grupp man vill vara med i...

kuterades i grupper under eftermiddagen – ämnesområdena finns angivna i rutan här intill.

Fritt deltagande

Deltagarna har full frihet att välja grupp och röra sig mellan grupperna – man kan lämna en grupp om man upptäcker att den inte riktigt stämde med det intresse

5. ... och diskuterar det i en stor grupp...

6. ... eller en liten.

man har, och i stället gå till en annan grupp. Slutligen anslås samtliga rapporter från grupperna på väggen, och alla kan ta del av vad som har sagts i de olika grupperna.

Läs rapporterna från samtliga grupper på www.sodertornskommunerna.se

Alla ämnen

Här är de 17 ämnesområden som diskuterades på Open Space-sessionerna vid Södertörns Rådslag 2009:

- Besöksnäring – Turism
- Energieffektivt byggande på Södertörn
- Fler företag/arbetsplatser på Södertörn
- Fler företag (fortsättning)
- Hur få fler höginkomsttagare till Södertörn?
- Forum för hållbar utveckling
- Framtidens kunskap
- Gemensam stadsplanering
- Hur når vi att alla går ut skolan med behörighet eller yrke?
- Hur löser vi det "ultimata" utanförskapet – hemlöshet och utan arbete?
- Högskola & universitet verkar i hela regionen
- Intelligentia hem
- Hur blir vi av med rondeller och trafikinfarter?
- Ökad export (och tillväxt) på Södertörn genom samordning av hamnarna
- Tillverkning på Södertörn 2020
- "Varumärket Södertörn" gemensamt för offentlig verksamhet, näringsliv och högskola
- Yrkehögskolan på Södertörn

7. Slutligen hamnar alla rapporter från gruppdiskussionerna på väggen för alla att studera.

